

Herinrichting Lobberdense Waard

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

26 juni 2008 / rapportnummer 2083-42

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

Samenwerking Lobberdense Waard¹ heeft het voornemen om in de Lobberdense Waard in de gemeente Rijnwaarden onder andere rivierverruiming en natuurontwikkeling te realiseren. Deze primaire doelstellingen worden gerealiseerd en gefinancierd door zandwinning. Hiervoor moet een ontgrondingsvergunning worden aangevraagd. Om het voornemen te kunnen realiseren is tevens een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Ten behoeve van de besluitvorming wordt een gecombineerde besluit-milieueffectrapportage(m.e.r.)- en plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De bevoegde instanties bij deze procedures zijn Gedeputeerde Staten van Gelderland (coördineert) en de gemeenteraad van Rijnwaarden.²

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet voldoende informatie biedt over onderstaande punten:

- Een heldere beschrijving en prioritering van de doelstellingen van het initiatief;
- Een heldere beschrijving van de ruimtelijke en functionele samenhang binnen het inrichtingsplan “Uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden” (bestaande uit de drie projecten de Lobberdense Waard, de Groene Rivier en de Bylandt). Beschrijf onder meer de samenhang in de deelgebieden voor wat betreft:
 - de hydraulische taakstelling;
 - de natuurdoelstellingen;
 - de beoogde toe te passen maatregelen;
- Een apart, vanuit de doelstelling natuurontwikkeling, ontwikkelt meest milieuvriendelijk alternatief;
- Inzicht in de effecten van de alternatieven voor bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie en woon- en leefomgeving;
- Een goede en publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van overzichtelijk kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

¹ Deze samenwerking bestaat uit Centrale Industriezand Voorziening B.V. en A. Wezendonk Pannerden B.V.

² Voor nadere gegevens over het project en de procedure wordt verwezen naar bijlage 1. Een overzicht van de door bevoegd gezag toegezonden inspraakreacties is opgenomen in bijlage 2.

2. ACHTERGROND, DOEL EN BESLUITVORMING

2.1 Ontwikkelingsvisie

De herinrichting van de Lobberdense Waard vormt een deelluitwerking van het project uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden³. In de startnotitie zijn de aanleiding voor de herinrichting en voor het planonderdeel Lobberdense Waard toegelicht.

Geef in het MER duidelijk en overzichtelijk aan:

- met welk(e) doel(en) het inrichtingsplan “Uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden” is opgesteld;
- uit welke planonderdelen het inrichtingsplan “Uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden” bestaat;
- welke doelen met de verschillende planonderdelen worden beoogd;
- Beschrijf de ruimtelijke en functionele samenhang van de drie deelplannen in het inrichtingsplan “Uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden” (de Lobberdense Waard, de Groene Rivier en de Bylandt)⁴. Ga daarbij in op de samenhang tussen de drie deelgebieden voor wat betreft:
 - de hydraulische taakstelling;
 - de natuurdoelstellingen;
 - de beoogde toe te passen maatregelen.⁵

2.2 Probleem- en doelstelling

Als doelstellingen worden in de startnotitie (hoofdstuk 1 en 2) rivierverruiming, natuurontwikkeling en grondstoffenwinning genoemd.

Geef in het MER (indien nodig per alternatief):

- de prioriteitstelling van de te behalen doelstellingen;
- een helder overzicht van mogelijk bestaande knelpunten voor bijvoorbeeld hoogwaterveiligheid, natuur- en landschapsontwikkeling en verschillende vormen van recreatie;
- de concrete doelstellingen die het initiatief heeft ten aanzien van deze knelpunten. Maak daarbij onderscheid tussen knelpunten die door het initiatief worden opgelost en oplossingen waarvoor alleen de voorwaarden worden geschapen. Ga tevens in op welke knelpunten niet of slechts deels kunnen worden opgelost. Bespreek hierbij het *no regret*-karakter⁶ van de maatregelen om deze knelpunten op te lossen;
- de concrete doelstelling ten aanzien van de grondstoffenwinning. Beschrijf de behoefte aan de te winnen grondstoffen en het afzetgebied. Motiveer de omvang van de grondstofwinning in relatie tot de doelstellingen rivierverruiming en natuurontwikkeling.

³ Onder dit project vallen de herontwikkeling van de Groene Rivier, Lobberdense Waard en de Bylandt.

⁴ Voor de herinrichting van de Groene Rivier is separaat een m.e.r.-procedure doorlopen, stand van zaken juni 2008 is dat de vergunningaanvragen in voorbereiding zijn. De planvorming voor de herinrichting de Bylandt bevinden zich nog in een beginstadium.

⁵ inspraakreactie 8 wijst hier eveneens op (bijlage 2)

⁶ zoals gesteld wordt op pagina 12 van de startnotitie

2.3 Beleidskader

In de startnotitie (hoofdstuk 5) wordt ingegaan op het planologisch kader op Europees, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau. Beschrijf in het MER de relevante randvoorwaarden voortkomend uit deze beleidskaders en wet- en regelgeving. Geef aan wat de consequenties voor (onderdelen van) de voorgenomen activiteit zijn.

Beschrijf daarnaast specifiek tot welke uitgangspunten en randvoorwaarden de volgende beleidskaders leiden:

- Beleid tegen overstromingen (bijvoorbeeld Hoogwaterrichtlijn EU, Nationaal Bestuursakkoord Water);
- Besluit Bodemkwaliteit;
- Waterbeheersplan Waterschap;
- Nota Waterhuishouding;
- Vigerend beleid en regelgeving ten aanzien van zwemfaciliteiten (zoals de Europese Zwemwaterrichtlijn);
- Luchtparagraaf uit de Wet milieubeheer;
- beleid ten aanzien van de EHS.

Geef in het MER aan hoe en onder welke voorwaarden de zandwinning past in het (provinciale) beleid inzake grondstoffenwinning.

Voor het voornemen zal in overleg met de betrokken waterbeheerders een Wartertoets moeten worden uitgevoerd. Neem de voor het MER relevante gegevens op.⁷

2.4 Te nemen besluit(en)

In de startnotitie is de besluitvormingsprocedure en de relatie met de m.e.r.-procedure uiteengezet. Neem deze informatie over in het MER. Geef aan welke besluiten voor de verschillende onderdelen van het voornemen genomen moeten worden en welke instanties bij de verschillende besluiten bevoegd gezag zijn.

Ga tevens in op de relatie met de besluitvorming over de andere delen (de Lobberdense Waard, de Groene Rivier en de Bylandt) van de 'Uiterwaardvergraving Rijnwaardense uiterwaarden'.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit

Beschrijf op basis van de prioriteitstelling (zie 2.2 van dit advies) de voorgenomen activiteit. Maak in het MER het proces inzichtelijk hoe tot de voorgenomen activiteit gekomen is. Motiveer de keuzes die op basis daarvan gemaakt zijn.

Geef een beschrijving van het plangebied en een groter studiegebied, waarin bebouwing en natuurgebieden opgenomen zijn. Gebruik hierbij herkenbaar en overzichtelijk kaartmateriaal met duidelijke legenda, waarin tenminste alle beschermde natuurgebieden en geluidgevoelige bestemmingen binnen het

⁷ dit wordt tevens voorgesteld door Rijkswaterstaat, zie hiervoor inspraakreactie 12 (bijlage 2)

studiegebied worden aangegeven. Geef ook de afstanden hiervan tot het plangebied aan.

Bij de herinrichting van het plangebied moet er mogelijk een keuze worden gemaakt tussen het recreatief gebruik van het gebied en de beoogde natuurdoelen. Geef aan welke recreatievormen een plaats kunnen krijgen in het gebied. Beschrijf de hiervoor aan te leggen specifieke voorzieningen en de te nemen inrichtingsmaatregelen.

Geef voor de grondstoffenwinning aan:

- wat de omvang en diepte is van de grondstoffenwinning;
- op welke wijze de ontgravings-, verwerkings- en verondiepingswerkzaamheden worden uitgevoerd in plaats en tijd; beschrijf de grondstromen en de logistiek zo concreet mogelijk vanuit de beleving van de omgeving;
- op welke de manier het vrijkomende verontreinigde materiaal verwerkt wordt;
- gedurende welke tijden de grondstoffenwinning en -verwerking plaatsvindt en met welk transportmiddel en via welke route producten worden afgevoerd;
- welke tijdelijke en/of permanente depots (locatie, dimensies, te bergen materiaal) worden ingericht;
- welke maatregelen worden voorzien om nadelige effecten van de winning te beperken;
- wat de uiteindelijke landschappelijke vormgeving (vorm, diepte, oeverafwerking) zal zijn, inclusief taluds; houd daarbij rekening met de andere doelstellingen van het voornemen (zie §2.2 van dit advies);
- de wijze waarop de herinrichting van het plangebied wordt uitgevoerd.

Besprek tevens hoe er om gegaan zal worden met de Geitenwaardse Dam. Geef aan bij welk onderdeel van de uitvoering van het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden deze dam gerekend dient te worden. Beschrijf de invloed van het voornemen op de hoogwaterveiligheid van de woningen aan de Geitewaardsdam en op het beheer van de dam.⁸

3.2 Alternatieven en varianten

In de startnotitie wordt in hoofdstuk 3 aandacht besteed aan de ontwikkeling van alternatieven en varianten voor het voornemen.

Beschrijf in het MER andere wijzen om de doelstellingen te realiseren. Te denken valt aan een alternatief gericht op het behalen van de primaire doelstellingen: de hydraulische taakstelling of een maximale natuurontwikkeling.⁹

3.3 Referentiesituatie

Met de referentiesituatie wordt bedoeld de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkelingen in het studiegebied, waarmee de alternatieven in het MER worden vergeleken.

Onder autonome ontwikkeling wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Daarbij moet worden uitgegaan van huidige activitei-

⁸ De insprekers (reacties 11 en 12) vragen eveneens om dit mee te nemen.

⁹ onder meer inspraakreacties 1, 3, 8 en 12 geven mogelijk alternatieven waaronder een alternatief in lijn met het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden 2001

ten in het studiegebied, van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten of nieuwe activiteiten die zich in een dusdanig stadium van de besluitvorming bevinden dat redelijkerwijs verondersteld mag worden dat deze zullen worden gerealiseerd. De uitvoering van de PKB RvR moet niet gezien worden als een autonome ontwikkeling, maar als het kader voor de voorgenomen activiteiten.

3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie adviseert om een apart meest milieuvriendelijk alternatief (mma) te ontwikkelen in plaats van één van de varianten als mma aan te merken. Dit MMA kan bestaan uit elementen van de andere alternatieven maar ook uit nog niet in de in de startnotitie genoemde alternatieven opgenomen elementen.

Ontwikkel het mma vanuit de doelstelling natuurontwikkeling.¹⁰ Elementen die bij de ontwikkeling van dit mma een rol kunnen spelen zijn:

- maatregelen ter beperking van de overlast voor omwonenden, recreanten en fauna ten gevolge van de winning en verwerking van de grondstoffen;
- minimalisatie van de tijdsperiode (het aantal jaren) waarin de grondstofwinning plaatsvindt;
- minimalisatie van activiteiten in kwetsbare gebieden en voor kwetsbare soorten gevoelige periodes in het jaar.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemeen

De begrenzing van het studiegebied moet zodanig worden gekozen dat alle effecten van de verschillende onderdelen van het voornemen in beeld worden gebracht, ook als deze effecten zich buiten het plangebied voordoen.

Maak in het MER een duidelijk onderscheid tussen tijdelijke en permanente effecten. Geef daarbij aan over welke periode de tijdelijke effecten zich zullen voordoen.

4.2 Hydraulica

Besprek in het MER de hydraulische en morfologische effecten van de maatregelen¹¹ in samenhang met de maatregelen binnen het gehele Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden. Doe dit niet alleen onder omstandigheden van maatgevende afvoer, maar ook bij lagere - frequent optredende - afvoerpieken.

Geef in het MER:

- de effecten die op de waterstanden te verwachten zijn;
- de effecten van de maatregelen op de stabiliteit en de faalmechanismen van de hoofdwaterkeringen onder maatgevende omstandigheden zijn;¹²
- de stromingspatronen die bij hoogwater binnen de uiterwaard ontstaan;
- de mogelijke consequenties voor de afvoerverdeling over de splitsingspunten;

¹⁰ in inspraakreacties 4, 5, 8 en 9 worden mogelijke elementen hiervoor aangedragen

¹¹ In inspraakreactie 12 komen deze aspecten eveneens ter sprake

¹² zie hiervoor tevens inspraakreacties 11 en 12

- hoe gewaarborgd is dat de voorgenomen maatregelen niet leiden tot ongewenste veranderingen in verdeling van water en sediment over de Waal en het Pannerdens Kanaal;
- de gevolgen van de veranderingen in waterbeweging en morfologie voor zowel de scheepvaart in de rivier als het toekomstig rivierbeheer;¹³
- of en zo ja, waar binnen de uiterwaard sedimentatie van zand en slib zal optreden;
- de mate waarin (in de loop van de tijd) sediment in de zandputten zal accumuleren.

4.3 Bodem en water

4.3.1 Bodem

Besteed in het MER aandacht aan:

- de ligging van de oude vuilstortplaats en de effecten hiervan op het initiatief alsmede de effecten van het initiatief op de oude vuilstortplaats;
- de puntbronnen in en nabij het gebied.
- een beschrijving van de bodemkwaliteit, getoetst aan het vigerende beleid;
- een toets aan de eisen die vanuit het vigerende beleid gesteld worden aan het vullen van een put;
- de kwaliteit van materiaal dat eventueel van buiten het project wordt aangevoerd en hoe deze kwaliteit geborgd zal worden;
- de manier waarop voorkomen wordt dat door de aanvoer van materiaal van buiten het gebied een stortplaats ontstaat.

4.3.2 Water

Geef in het MER de effecten van de alternatieven op de waterhuishouding en besteed daarbij aandacht aan:

- de huidige waterkwaliteit en de invloed van de alternatieven daarop;
- de waterkwaliteit in de eindsituatie. Schenk daarbij aandacht aan:
 - de diepte van de putten in relatie tot de haalbaarheid van de waterkwaliteitsnormen, haalbaarheid van de natuurdoelen¹⁴ en de risico's van stratificatie en het optreden van zuurstofloosheid;
 - de haalbaarheid van de waterkwaliteitseisen voor zwemwater.

4.4 Natuur

De startnotitie geeft informatie over de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef in het MER een meer gedetailleerde beschrijving van de huidige natuurwaarden in het studiegebied en de verwachte ontwikkelingen daarvan.¹⁵

Aanvullende informatie is vereist over het kwantitatieve belang van het gebied voor overwinterende ganzen en zwanen. Denk hierbij aan het huidige en het toekomstig beschikbaar areaal voor fourageren, rusten en drinken en de trend in seizoensgemiddelde en maximaal aantal overwinterende vogels.¹⁶

¹³ Rijkswaterstaat vraagt hier eveneens om in haar inspraakreactie (nummer 12)

¹⁴ zoals onder andere moerasontwikkeling (genoemd in inspraakreactie 9)

¹⁵ doe dit onder andere op basis van de informatie uit de ecologische onderzoeksrapporten (door Van der Molen groenconsult en Bureau Waardenburg b.v.)

¹⁶ in inspraakreacties 1 en 8 wordt hier eveneens om gevraagd

Beschrijf de gevolgen bij uitvoering van de verschillende alternatieven voor de aanwezige natuurwaarden in het plangebied. Beschrijf daarnaast ook de mogelijke natuurwinst bij de verschillende alternatieven. Geef daarbij:

- de verandering in oppervlakte en kwaliteit van de aanwezige te beschermen natuurdoeltypen alsmede voor de in de alternatieven nagestreefde natuurdoeltypen/ecotopen;
- de verwachte veranderingen in de omvang en levensvatbaarheid van de aanwezige populaties van de te beschermen soorten alsmede voor de in de alternatieven nagestreefde soorten.

Beschrijf het benodigde vegetatiebeheer (bijvoorbeeld begrazing of cyclische verjonging) voor het in stand houden van de gewenste natuurdoeltypen / ecotopen.

Gebiedsbescherming

Het plangebied bevindt zich in het Natura 2000-gebied De Gelderse Poort. Geef in het MER aan of het voornemen gevolgen kan hebben voor dit gebied en/of andere beschermde natuurgebieden. Indien dit het geval is, geef dan voor de beschermde natuurgebieden de namen, de grondslag voor de bescherming en de begrenzingen op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied en de afstanden hiervan tot de beschermde gebieden. Geef voor het Natura 2000-gebied bovendien aan:

- op grond van welke natuurwaarden het gebied aangewezen is als Natura 2000-gebied;
- de instandhoudingdoelstellingen voor soorten en habitats waarvoor dit Natura 2000-gebied is aangewezen (met zo mogelijk een populatieschatting) en de staat van instandhouding waarin deze soorten verkeren.

Het MER moet inzicht bieden in de tijdelijke en permanente gevolgen van het voornemen voor de te beschermen habitats en soorten binnen het Natura 2000-gebied De Gelderse Poort. Indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied geldt dat een passende beoordeling opgesteld moet worden. Indien een passende beoordeling aan de orde is, neem deze dan op in het MER. Maak daarbij voor alle relevante soorten¹⁷ inzichtelijk hoe bepaald is dat significante effecten redelijkerwijs al dan niet zijn uit te sluiten (dat wil zeggen een kwantitatieve inschatting van de effecten op populaties van doelsoorten en de haalbaarheid instandhoudingdoelen en een expliciete beschrijving van de gebruikte toetsingsmethode en mogelijke onzekerheden daarbij).

Daarbij moeten ook cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten in de Rijnwaardense Uiterwaarden en het gehele Natura 2000-gebied De Gelderse Poort worden betrokken. Neem bestaand gebruik hierbij mee. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets¹⁸ doorlopen te worden.

Soortbescherming

Beschrijf in het MER de verwachte veranderingen in de populaties van de in het studiegebied beschermde en/of rode lijstsoorten ten gevolge van de voor-

¹⁷ dit houdt in ook voor ganzen en zwanen

¹⁸ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

genomen activiteit en alternatieven. Geadviseerd wordt in het MER ook de informatie op te nemen, die nodig is om een eventueel benodigde ontheffing aan te vragen van de minister van LNV op grond van artikel 75 de Flora- en Faunawet. Motiveer ook op grond waarvan verondersteld wordt dat ontheffing verleend zal worden.

Bespreek de invloed van de recreatieve voorzieningen en de te nemen inrichtingsmaatregelen op kwetsbare gebieden en voor (beschermde) soorten gevoelige perioden in het jaar.¹⁹

4.5 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf in het MER de bestaande opbouw van het landschap in het plangebied en ga daarbij in op het karakter van de uiterwaard²⁰, het verloop van de dijk, het reliëf en andere visuele en cultuurhistorische kenmerken en samenhangen. Beschrijf de veranderingen hierin als gevolg van het voornemen en de alternatieven. Geef naast een beschrijving van deze veranderingen ook op kaart en/of in beelden (bijvoorbeeld met fotomontages) aan welke veranderingen plaatsvinden in de specifieke kenmerken en waarden van het landschap, gezien vanuit verschillende richtingen.

Beschrijf verder de landschappelijke en cultuurhistorische samenhang tussen het plangebied van de Lobberdense Waard en het geheel van de Rijnwaardse uiterwaarden. Geef aan op welke wijze de verschillende initiatieven elkaar, vanuit de integrale visie voor het gebied, met name op deze aspecten kunnen versterken.

Geef in het MER een overzicht van de cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied. Wanneer uit bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn. Geef in het MER duidelijk aan wat de kwalitatieve en kwantitatieve effecten van de verschillende alternatieven / varianten zijn op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).²¹

4.6 Woon- en leefomgeving

4.6.1 Geluid en trillingen

Geluidhinder

Geef in het MER voor de uitvoeringsfase inzicht in:

- de geluidimmissie (equivalente geluidniveaus en maximale (piek)geluidsniveaus) bij de geluidgevoelige bestemmingen als gevolg van de geluidemissie binnen het plangebied; maak daarbij onderscheid in de geluidemissie van de zandwinning zelf, de geluidemissie van de afvoer van de grondstoffen en het geluidemissie door de herinrichting van het gebied;
- de duur van deze geluidbelastingen per fase;

¹⁹ Inspraakreactie 9 vraagt onder meer om het inzichtelijk maken van effecten op natuurgebied de Gelderse Poort.

²⁰ zijnde agrarisch landschap en industrieel landschap met de steenfabrieken (zoals benoemd door het RACM in haar inspraakreactie (bijlage 2, nummer 10)

²¹ De RACM wijst in haar inspraakreactie (bijlage 2, onder nummer 10) op het mogelijk voorkomen van scheepswrakken. Tevens wijst zij op de beperkingen van het gebruik van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden in uiterwaarden.

- de geluidemissie van de bepalende installaties; geef daarbij afwegingen op basis van de Best Beschikbare Technieken.

Geef in het MER inzicht in de permanente effecten op de geluidbelasting bij geluidgevoelige bestemmingen, bijvoorbeeld als gevolg van toename van het (recreatief) verkeer. Bespreek of door de gewijzigde omgeving geluidoverdracht in het gebied anders wordt.²² Geef aan of nieuwe knelpunten ontstaan.

Laagfrequent geluid

Bij de toepassing van win- en verwerkingsinstallaties kan ook de laagfrequente geluidemissie²³ een rol van betekenis spelen. Geef in dat geval aan wat de te verwachten laagfrequente geluidsniveaus zijn in de woonomgeving en welke mitigerende maatregelen zullen worden getroffen.

4.6.2 Luchtkwaliteit en stofhinder

Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van het initiatief voor de luchtkwaliteit, onafhankelijk of sprake zal zijn van overschrijding van grenswaarden. Volg hierbij de Wet milieubeheer van 15 november 2007, met daarin de luchtkwaliteitseisen. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007). Geef aan hoe wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

Geef in het MER voor fijn stof (PM₁₀) en NO₂ inzicht in de concentratieniveaus en eventuele overschrijdingen van grenswaarden zowel voor de autonome ontwikkelingen als voor de verschillende alternatieven. Beschrijf:

- de ligging en grootte van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere gevoelige bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden.

Niet te verwachten is dat de grenswaarden²⁴ en richtwaarden²⁵ voor de overige stoffen uit de Wm (luchtkwaliteitseisen) zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie beveelt de Commissie toch aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER.

Geef in het MER tevens aan wat de (positieve of negatieve) gevolgen zijn voor de luchtkwaliteit langs de relevante aanliggende wegvakken en het onderliggend wegennet. Voor de afbakening van het studiegebied is het van belang die gebieden mee te nemen waar significante gevolgen²⁶ te verwachten zijn.

²² Inspreker (reactie 1) vraagt om inzicht in de eventuele veranderingen in geluidsoverdracht door veranderingen van de uiterwaard.

²³ Men spreekt over laagfrequent geluid bij frequenties tot ca. 100 Hz. Naast het horen kan er bij laagfrequent geluid ook (in meer of mindere mate) sprake zijn van "beleven" van het geluid als druk op de oren, ogen of buik. Laagfrequent geluid kenmerkt zich onder andere door een goede geluidsoverdracht (dat wil zeggen weinig demping) over grote afstand. Vanwege deze combinatie kan laagfrequent geluid ten gevolge van zeefinstallaties relevant zijn voor afstanden tot 500 à 1000 meter, afhankelijk van omvang en trillfrequentie van de desbetreffende zeef. Indien het niveau van het laagfrequente geluid hoger is dan de gehoordrempel kan er al sprake zijn van hinder. Indien er derhalve sprake is van waarneembaar laagfrequent geluid, zijn de reacties ook relatief heftig, in tegenstelling tot geluid bij hogere frequenties. Bij laagfrequent geluid kan er ook sprake zijn van secundaire effecten in de vorm van (zichtbaar) trillende objecten en hoorbaar geluid vanwege in trilling gebrachte ramen, kopjes en dergelijke.

²⁴ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb, en benzeen.

²⁵ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

²⁶ Uit jurisprudentie blijkt dat een toename van meer dan 0,1 microgram/m³ kan worden aangemerkt als significant.

Het Europese Parlement heeft op 11 december 2007 streef- en grenswaarden voor PM_{2,5} vastgesteld.²⁷ In het MER moet zo goed mogelijk worden aangegeven wat de gevolgen van de voorgenomen activiteit zijn voor de PM_{2,5}-concentraties. Toets de resultaten aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de EU-richtlijn voor PM_{2,5}.²⁸

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

Neem hierin op:

- de vegetatieontwikkeling en de daarmee samenhangende hydraulische ruwheid van het gebied. Beoordeel de effectiviteit van het begrazingsbeheer en andere beheersmaatregelen in relatie tot de taakstelling voor veiligheid en natuurdoelen. Evalueer in hoeverre en in welk opzicht op de lang termijn aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn om aan de taak- en doelstellingen blijvend te kunnen voldoen.;
- de tijdigheid en effectiviteit van de compenserende maatregelen.

5.2 Vorm en presentatie

Neem ten minste een recente kaart op waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangeven.

²⁷ Voor PM_{2,5} geldt een grenswaarde: jaarnorm 25 µg/m³ per 2015; en streefwaarden van 20 µg/m³ per 2020 en; een reductie doelstelling voor de "gemiddelde-blootstellingsindex" (GBI) tot 20% voor de periode 2010-2020 De "gemiddelde-blootstellingsindex" is de gemiddelde-blootstelling van de bevolking van een lidstaat die voor het referentiejaar (2010) wordt vastgesteld met het doel de schadelijke gevolgen voor de menselijke gezondheid te verminderen en die waar mogelijk binnen een bepaalde termijn moet worden bereikt.

²⁸ Naar verwachting zal de nieuwe EU-richtlijn eind 2008 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In beginsel kunnen de bepalingen van een richtlijn geen rechtstreekse werking hebben voordat de implementatietermijn is verstreken. Lidstaten dienen zich gedurende deze termijn wel te onthouden van maatregelen die het bereiken van het doel van de richtlijn in gevaar zouden brengen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Samenwerking Lobberdense Waard

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland en gemeenteraad Rijnwaarden

Besluit: ontgrondingenvergunning en wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C16.1

Activiteit: onder andere rivierverruiming en natuurontwikkeling realiseren, gerealiseerd en gefinancierd door zandwinning

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Ecologisch onderzoek flora en fauna Lobberdense Waard te Pannerden: natuurontwikkeling in uitvoering, Van der molen Groenconsult, Lobith oktober 2007
- De Lobberdense Waard: een beschrijving van de ecotopen en een eerste inschatting van de effecten van de voorgenomen ontgroning, Bureau Waardenburg bv, Culemborg november 2007
- Plangebied Lobberdense Waard, gemeente Rijnwaarden; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met veldtoetsing, RAAP archeologisch adviesbureau b.v., Weesp november 2007

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Gelderlander d.d. 23 april 2008

advies aanvraag: 21 april 2008

ter inzage legging: 24 april t/m 4 juni 2008

richtlijnenadvies : 26 juni 2008

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

drs. R.S.E.W. Leuven

dr. H. Middelkoop

ir. C.T. Smit (secretaris)

drs. F. Wijnants

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Ing. E. Vermeulen, Pannerden
2. Restaurant De Swaenebloem, Tolkamer
3. Stuurgroep Gelderse Poort Oost (DLG)
4. IVN De Oude IJsselstreek, Zevenaar
5. Vereniging Streekbeheer Rijnstrangen, Lobith
6. Gemeente Lingewaard, Bemmelen
7. Wienerberger B.V., Zaltbommel
8. Dienst Landelijk Gebied Gelderland, Arnhem
9. Gelderse Milieufederatie
10. Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, Amersfoort
11. Waterschap Rijn en IJssel, Doetinchem
12. Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Arnhem
13. Gemeente Rijnwaarden, Lobith
14. Sight adviseurs, namens H.P.M. van Nispen tot Pannerden, Pijnacker
Verslag informatieavond

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Herinrichting Lobberdense Waard

Samenwerking Lobberdense Waard heeft het voornemen om in de Lobberdense Waard in de gemeente Rijnwaarden onder andere rivierverruiming en natuurontwikkeling te realiseren. Deze primaire doelstellingen worden gerealiseerd en gefinancierd door zandwinning. Hiervoor moet een ontgrondingenvergunning worden aangevraagd en wordt het bestemmingsplan gewijzigd. Ten behoeve van de besluitvorming wordt een gecombineerde besluit-milieueffectrapportage-(m.e.r.)- en plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De bevoegde instanties zijn Gedeputeerde Staten van Gelderland (coördineert) en de gemeenteraad van Rijnwaarden.

ISBN: 978-90-421-2431-8